

Dödsfall - akut omhändertagande

Gäller för: Region Kronoberg

Faktaägare: Åsa Isaksson, Jonna Kytömäki

Detta PM skall ses som ett komplement till Handboken för hälso- och sjukvårdspersonal. Det bygger på tradition, yrkeserfarenhet och rutiner.

1 Inledning

När man förlorar ett barn måste det ofattbara göras fattbart. Det obegripliga måste bli begripligt och det överkliga verkligt.

- Våga finnas till hands, vara lugn och lyhörd.
- Visa empati och respekt.
- Använda kunskap och erfarenhet om barn och familjers behov.

2 "De fyra H:na"

1. Håll om.
2. Håll tyst. Om man inte har något bra att säga, är det bättre att vara tyst. Det finns ofta inget bra att säga till en förälder som just förlorat ett barn. Det kan därför vara bra att inta en ödmjuk och tyst hållning. Möjligen kan man be föräldrarna berätta om hur barnet brukade vara.
3. Håll i dryck och energi.
4. Håll ut. Låt det ta tid och sträva efter kontinuitet.

3 Checklista

3.1 På akutmottagningen

- Vid larm går sjuksköterska från barnakuten med barnläkare till akutmottagningen. Frigör på plan 6, om verksamheten tillåter, en sjuksköterska alternativt barnsköterska från avd 11. Lämna inte barnakuten helt obemannad.
- En personal tar hand om föräldrarna i akutrummet eller i akutens anhörigrum. Lämna inte föräldrarna ensamma.
- Se till att båda föräldrarna kontaktas om de inte är med från början.
- Var finns syskon? Ta reda på var eventuella syskon befinner sig.
- Barnläkare ger besked om barnets död.

- Personal på barnakuten ordnar så att ett rum på barnkliniken blir iordningställt för familjen. (Använd gärna rum 14-15 eftersom det går att avskilja korridoren där, alternativt ett rum på dagvården under helgerna).
- Id-band på barnet med datum, klockslag och din signatur.
- Tub, nål och dylikt tas bort från barnet.
- Låt föräldrarna se sitt barn på akutmottagningen.
- Beroende på barnets ålder kan det vara lämpligt att någon har barnet i famnen då föräldrarna kommer in i rummet.
- Ta barnet i en filt eller i en säng, och gå gemensamt med föräldrarna till rummet på barnkliniken.

3.2 På barnakuten

- Iordningställ enkelrum med passande säng på plan 6 eller 7. Bädda spjålsäng med spjålskydd, täcke och örngott (ligger i lådan mitt emot receptionen på barnakuten).
- Bädda enkelsäng med lakan, påslakan och örngott (finns extra fina lakan i ”Pandalådorna” på barnakuten). Lägg en duk på bordet och tag fram ljusstakar. Använd elektriska värmeljus. Levande ljus får inte tändas.
- Försök vägleda föräldrarna i besluten som måste tas. Det är mycket viktigt att anhöriga får se det döda barnet.
- Lämna aldrig det döda barnet ensamt. När föräldrarna ska se sitt barn ska någon vara hos barnet då de kommer in i rummet.
- Låt en säng stå kvar till föräldrarna om de vill ligga ned med sitt barn. Se till att det också finns en fåtölj att sitta i.
- Berätta att syskon, mor- och farföräldrar eller andra närstående är välkomna.
- Bjud föräldrarna på kaffe och smörgås. Fråga inte om de vill ha. Servera fika och söt saft som ger energi. Man behöver energi och på frågan om de önskar kaffe/fika tackar de oftast nej eftersom sorgen tar så stor plats. Dom känner just då inte hunger eller törst.
- Vid samtal med föräldrarna ska telefoner vara avstängda och stressande moment för övrigt läggas över på kollegor. Bakjouren ska vara kontaktad och helst på plats för att läkaren ska kunna ägna sig åt familjen. Låt familjen känna sig sedda och hörda.

3.3 Övrig handläggning

- **Kurator:** Ta gärna hjälp av kurator på kontorstid. Övrig tid kontaktas avdelningschef på avdelning 11 (som i sin tur eventuellt tar kontakt med avdelningschef på Familjehälsan).
- **Omhändertagande av syskon:** Skapa trygghet och ge saklig information om att syskonet är dött. Viktigt att syskonen känner sig välkomna och får vara med. Undvik onödig separation från föräldrarna. Försök att behålla vardagliga

rutiner som mat och sovttider m.m. Ge barnet möjlighet till lek. Öppna eventuellt upp lekterapi. Tala om att föräldrarna är ledsna, att vuxna kan gråta. Understryk att ”om det hade hänt dig hade mamma och pappa varit lika ledsna”.

- **Namngivning:** För spädbarn som inte fått sitt förnamn registrerat hos Skattemyndigheten, kan man skicka in en namnanmälan samtidigt med dödsanmälan. Namnet registreras då först och dödsfallet därefter. Om föräldrarna önskar kan man ha en namngivningsceremoni, med eller utan präst.
- **Präst:** Kontakt med sjukhuspräst (anknytning 7694), sjukhuspastor (anknytning 7692) eller annan församling, samfund eller religion tas enligt föräldrarnas önskemål. Sjukhusprästen söks på jourtid via växel. Det finns alltid präst i beredskap. När vi behöver företrädare från andra religioner eller samfund, så går det att få hjälp med det via sjukhuskyrkan.
- **Obduktion:** Information till föräldrarna om obduktion ges av barnläkaren. Vid dödsfall utanför sjukhus görs polisanmälan av barnläkaren. Polisen avgör om rättsmedicinsk obduktion krävs. Om ingen misstanke om brott finns, leder denna anmälan oftast inte till någon kontakt med föräldrarna från polisens sida.
- **Rättsmedicinsk obduktion:** Var försiktig med vad du gör med barnet i avvaktan på besked om eventuell rättsmedicinsk obduktion. Vänta med ”iordningställandet” tills du fått besked. Om rättsmedicinsk obduktion ska göras, tänk då på att:
 - barnet skall föras till bårhuset och förvaras svalt så snart som möjligt.
 - inte tvätta kroppen.
 - röra barnets kläder och tillhörigheter så lite som möjligt.
- **Patologen:** Förklara för föräldrarna att barnet kommer att finnas på bårhuset fram till begravningen och där förvaras barnet svalt. Ring Patologavdelningen innan ni går dit, anknytning 7504 eller 7506. Patologen stänger klockan 16:00. När Patologavdelningen är stängd kontaktas vaktmästaren via växel. Gå tillsammans med barnet och föräldrarna till Patologavdelningen om föräldrarna önskar. Använd säng vid transporten eller ta ett litet barn i famnen. Lämna barnet till personalen på Patologavdelningen så att föräldrarna känner att någon tar över. Glöm inte fylla i bårhusmeddelandet. Sökväg finns i pärmen.
- **Visning i kapellet:** Det finns möjlighet för de anhöriga att se barnet igen i kapellet som ligger i anslutning till Patologavdelningen. För hjälp med att ta fram och visa barnet där, ring anknytning 7504 eller 7506 före kl. 16:00. För hjälp med visning lördagar och söndagar finns Beredskapsgruppen i tjänst mellan kl. 10:00 – 17:00 och söks via växel. Det finns möjlighet för föräldrarna att själva klä barnet eller lämna in kläder.

- **Sjukskrivning** av föräldrarna: Barnläkaren har inte sjukskrivningsrätt. Distriktsläkare kontaktas, av vårdpersonal eller kurator. Föräldrarna kan sjukskriva sig själva utan intyg första veckan.
- **Kontaktpersoner:** Lämna namn och barnakutens telefonnummer 58 84 44, så föräldrarna kan nå någon av den personal som varit med vid omhändertagandet.
- **Reklam:** Sökväg för avbeställning av direktreklam finns i pärm på plan 6.
- **Fotografering:** Erbjud föräldrarna att vi kan fotografera barnet eller att de själva kan göra det. Om de inte vill ha fotografierna, spara dem i journalen så att de finns där om man ångrar sig. Tipsa om att göra ett album över barnets liv. Kamera finns på kliniken.
- **Samtalsterapi:** Vi kan hjälpa till med att slussa föräldrarna vidare till kvalificerad hjälp. T.ex. till vår kurator alternativt psykologisk resurs via den egna vårdcentralen.
- **Övrigt material;** sånger, verser och symboler finns hos vår kurator.

Källor:

Handbok för hälso och sjukvårdspersonal

- Dödsfall, åtgärder inom hälso och sjukvård
- Dödsfall, obduktion
- Dödsfall, donation av organ och vävnader
-

Barns Sorg. Föreläsning i Växjö 2006-09-18 av Jutta Kjaerbeck, sjuksköterska och barnmorska vid Drottning Silvias barnsjukhus i Göteborg.

www.livsviktigt.se.

www.donationsradet.se

www.konsumentverket.se

www.rmv.se

Vid upptäckt av felaktig information eller länk, vänligen meddela faktaägare